

WEDSTRIJD – ‘SMAAKMAKERS’

Ontwerp een nieuwe taalles en win mooie prijzen!

Beste student in de Educatieve Master Talen,
Beste student in de lerarenopleiding talen,
Beste taalleerkracht in het secundair onderwijs,

vanaf volgend schooljaar rollen verschillende secundaire scholen in de derde graad **de domeingebonden doorstroomfinaliteit Moderne Talen** uit. Deze richting biedt de mogelijkheid aan taalsterke leerlingen om zich volledig toe te leggen op de studie van Nederlands, Frans, Engels, Duits en een vierde, niet nader vastgelegde vreemde taal. Met de wedstrijd ‘Smaakmakers’ daagt het Vlaams Talenplatform taalleerkrachten, studenten in educatieve masters en in lerarenopleidingen talen uit om de troeven van deze nieuwe opleiding in de verf te zetten.

Het doel van de wedstrijd is om leerlingen uit het vierde middelbaar warm te maken voor de nieuwe richting Moderne Talen in het vijfde jaar van de doorstroomfinaliteit. We dagen jullie uit om **als smaakmaker een creatieve, motiverende les uit te werken voor het vak Nederlands, Frans, Engels, of Duits, of voor de vierde vreemde taal**. De kennismaking met een vierde taal is immers uniek aan de doorstroomfinaliteit Moderne Talen.

De wedstrijd vestigt de aandacht op **de meerwaarde en specificiteit van de nieuwe richting**. Daarom vragen we jullie te werken rond één of meerdere van de **specifieke eindtermen** die enkel in de richting Moderne Talen bereikt moeten worden of rond één van de eindtermen literatuur:

- **Taaltechnologie**
 - Leerlingen gaan kritisch om met taaltechnologische hulpmiddelen.
 - Leerlingen illustreren het maatschappelijk en wetenschappelijk belang van taaltechnologie.
- **Communicatieve vaardigheden**
 - Leerlingen vatten mondelinge teksten schriftelijk of mondeling samen in functie van doelgerichte informatieverwerking en communicatie.
 - Leerlingen herformuleren (delen van) schriftelijke en mondelinge teksten in functie van de doelgroep, het kanaal of het medium.
 - Leerlingen redigeren schriftelijke teksten op taalgebruik en consistentie.
- **Sociolinguïstiek en pragmatiek**
 - Leerlingen onderscheiden elementen van taalvariatie bij het lezen of beluisteren van teksten.
 - Leerlingen analyseren hoe de structuur en de opbouw van teksten de doeltreffendheid van de communicatie beïnvloedt.
 - Leerlingen analyseren hoe de context de betekenis van een taaluiting beïnvloedt.

- **Vierde vreemde taal**

- Leerlingen zijn gemotiveerd voor en beleven plezier aan taal, met inbegrip van cultuur, lezen, spreken, interactie, schrijven, luisteren en inzicht in het taalsysteem.
- Leerlingen ontwikkelen durf om te communiceren.
- Leerlingen tonen adequaat begrip van geschreven en gesproken teksten met het oog op doelgerichte communicatie.
- Leerlingen produceren schriftelijke en mondelinge teksten met het oog op doelgerichte communicatie met behulp van sleutelwoorden, bouwstenen of een voorbeeld.
- Leerlingen nemen deel aan mondelinge interactie met het oog op doelgerichte communicatie.
- Taalsystematiek:
 - Leerlingen gebruiken de belangrijkste regels en kenmerken van de vreemde taal als taalsysteem ter ondersteuning van doelgerichte communicatie.
 - Leerlingen gebruiken kenmerken, mogelijkheden en principes van de vreemde taal als communicatiemiddel met het oog op doelgerichte communicatie.
- Sociolinguïstiek:
 - Leerlingen tonen interesse in culturele contexten waarin de vreemde taal wordt gebruikt.

- **Literatuur**

- De leerlingen analyseren hoe literatuur en de plaats die ze inneemt in de maatschappij evolueren doorheen de tijd. (Nederlands)
- De leerlingen analyseren literaire teksten met ondersteuning van literaire concepten. (moderne vreemde talen)

In de bijlage worden deze doelstellingen geconcretiseerd.¹ Lesvoorstellen nemen de vorm aan van een **lesvoorbereiding met leerlingenblaadje**. Het Vlaams Talenplatform selecteert de beste voorstellen en plaatst ze op hun campagnewebsite. Zo kunnen alle taalleerkrachten in Vlaanderen en Brussel de lessen in de loop van het tweede semester ook in de praktijk brengen om leerlingen warm te maken voor talenrichtingen zoals Moderne Talen.

Winnaars kunnen rekenen op **mooie prijzen**: de winnaars per taal (Nederlands, Frans, Engels, Duits én een andere vreemde taal) ontvangen een **cadeaubon voor een cultuurweekend**, goed voor een culturele uitstap naar een bruisende stad als Parijs of Amsterdam, inclusief overnachting. De tweede en derde plaats per taal ontvangen een **Museumpas** die toegang geeft tot meer dan 220 musea verspreid over heel Vlaanderen. Lesvoorstellen die het beste tonen hoe we taaltalenten moeten motiveren een talenexpert te worden, maken het meeste kans om in de prijzen te vallen.

Inzendingen, vragen en bemerkingen kunnen worden gemaïld naar alexander.vandesijpe@vlir.be. De deadline is maandag **13 februari 2023**.

Wij kijken uit naar jullie inzendingen!

Het Vlaams Talenplatform

¹ In afwachting van de vernieuwde eindtermen baseren we ons op de eindtermen die intussen verworpen zijn door het Grondwettelijk Hof.

Bijlage: concretisering doelstellingen

TAALTECHNOLOGIE

De leerlingen gaan kritisch om met taaltechnologische hulpmiddelen.

Met inbegrip van kennis

- Conceptuele kennis
 - Enkele voor- en nadelen van verschillende taaltechnologische hulpmiddelen zoals DeepL, Google Translate, Grammarly, DuoLingo, Siri
- Procedurele kennis
 - Identificeren van knelpunten van taaltechnologische hulpmiddelen door bijvoorbeeld een automatische vertaling van een tekst te vergelijken met de oorspronkelijke tekst
 - Kritisch reflecteren op het gebruik van taaltechnologische hulpmiddelen

De leerlingen illustreren het maatschappelijk en wetenschappelijk belang van taaltechnologie.

Met inbegrip van kennis

- Conceptuele kennis
 - Enkele voorbeelden van het maatschappelijk en wetenschappelijk belang van taaltechnologie binnen het domein van de digital humanities zoals forensische taalkunde, toepassingen binnen psychologie, profilering voor politieke of commerciële doeleinden, vertaalbehoeften, informatie-explosie en -controle, verantwoord omgaan met data

COMMUNICATIEVE VAARDIGHEDEN

De leerlingen vatten mondelinge teksten schriftelijk of mondeling samen in functie van doelgerichte informatieverwerking en communicatie.

Met inbegrip van kennis

- Conceptuele kennis
 - Sleutelwoorden, kernzinnen
 - Herformulering, samenvatting
 - Criteria van een samenvatting
- Procedurele kennis
 - Verkort weergeven van de inhoud van mondelinge teksten en herformuleren op het vlak van woordgebruik en zinsbouw
 - Toepassen van strategieën: sleutelwoorden en kernzinnen noteren

Met inbegrip van tekstkenmerken

Kenmerken van de geproduceerde tekst

- Tekst die de belangrijkste elementen van de ontvangen tekst en hun onderlinge verbanden weergeeft en die in hoge mate geherformuleerd is op het vlak van woordgebruik en zinsbouw
- Tekst die korter is dan de ontvangen tekst
- Tekst met een hogere informatiedichtheid dan die van de ontvangen tekst

- Duidelijk herkenbare tekstverbanden zoals door gebruik van gepaste signaalwoorden, tekens en symbolen
- Gebruik van het Standaardnederlands

De leerlingen herformuleren (delen van) schriftelijke en mondelinge teksten in functie van de doelgroep, het kanaal of het medium.

Met inbegrip van kennis

- Conceptuele kennis
 - Herformulering
 - Communicatiekanalen zoals face-to-face, schriftelijk, audiovisueel
 - Sociale media zoals Twitter, Facebook, blog, vlog, LinkedIn, YouTube, nieuwsbrief, mail, podcast
 - Communicatiemodel: zender, boodschap, ontvanger, kanaal, medium, context, doel, effect, ruis, code
 - Tekstconventies
- Procedurele kennis
 - Reflecteren op talige communicatie om teksten te herformuleren in functie van doelgerichte communicatie met aandacht voor de doelgroep, het kanaal of het medium
 - Herformuleren van teksten op het vlak van woordgebruik en zinsbouw in functie van de doelgroep, het kanaal of het medium
 - Gebruiken van een communicatiemodel
 - Toepassen van tekstconventies

Met inbegrip van tekstkenmerken

Kenmerken van de geproduceerde tekst

- Schriftelijke of mondelinge tekst die in hoge mate geherformuleerd is op het vlak van woordgebruik en zinsbouw met aandacht voor de doelgroep, het kanaal of medium en die inhoudelijk niet fundamenteel afwijkt van de ontvangen tekst

De leerlingen redigeren schriftelijke teksten op taalgebruik en consistentie.

Met inbegrip van kennis

- Conceptuele kennis
 - Criteria die van belang zijn bij het redigeren: Standaardnederlands, spelling, interpunctie, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, stijl, vormcorrectheid, adequaatheid, tekstconventies, tekststructuur, registerkeuze
- Procedurele kennis
 - Reflecteren op taalgebruik en consistentie om teksten te redigeren in functie van doelgerichte communicatie
 - Redigeren van teksten op het vlak van Standaardnederlands, spelling, interpunctie, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, stijl, vormcorrectheid, adequaatheid, tekstconventies, tekststructuur, registerkeuze
 - Gebruiken van talige hulpmiddelen

Met inbegrip van tekstkenmerken

Kenmerken van de geproduceerde tekst:

- Degelijke tekst op het vlak van taalgebruik en consistentie

SOCIOLINGUÏSTIEK EN PRAGMATIEK

De leerlingen onderscheiden bij het lezen of beluisteren van teksten elementen van taalvariatie.

Met inbegrip van kennis

- Feitenkennis
 - Vakterminologie inherent aan de afbakening van de specifieke eindterm
- Conceptuele kennis
 - Standaardtaal
 - Taalvariëteiten
 - Taalvariatie zoals nationale, regionale, sociale, stilistische, historische, situationele
 - Registers: familiair en neutraal, formeel en informeel
 - Jongerentaal, vaktaal (jargon), argot/slang
 - Enkele zeer emblematische voorbeelden van nationale, regionale, sociale, stilistische, historische of situationele taalvariatie

De leerlingen analyseren hoe de structuur en de opbouw van teksten de doeltreffendheid van de communicatie beïnvloedt.

Met inbegrip van kennis

- Feitenkennis
 - Vakterminologie inherent aan de afbakening van de specifieke eindterm
- Conceptuele kennis
 - Tekststructuren: inleiding, midden, slot; vaste tekststructuren zoals probleemstructuur, maatregelstructuur, evaluatiestructuur, handelingsstructuur, onderzoeksstructuur, vergelijkende structuur, argumentatiestructuur
 - Tekstopbouwende elementen: titel, tussentitel, kopje, alinea, paragraaf
- Procedurele kennis
 - Bepalen van tekststructuren en tekstopbouwende elementen en hun invloed op de doeltreffendheid van de communicatie analyseren

De leerlingen analyseren hoe de context de betekenis van een taaluiting beïnvloedt.

Met inbegrip van kennis

- Conceptuele kennis
 - Taaluiting
 - De context van een taaluiting
 - De relatie tussen een taaluiting en haar context
 - Een communicatiemodel
- Procedurele kennis
 - Analyseren hoe contextuele elementen bijdragen tot de betekenis van een taaluiting

Met inbegrip van context

- De specifieke eindterm wordt gerealiseerd binnen de context van minstens één taal van de specifieke eindtermen van de studierichting.

VIERDE VREEMDE TAAL

De leerlingen zijn gemotiveerd voor taal m.i.v. cultuur, lezen, spreken, interactie, schrijven, luisteren en inzicht in het taalsysteem.° (attitudinaal)

De leerlingen beleven plezier aan taal m.i.v. cultuur, lezen, spreken, interactie, schrijven, luisteren en inzicht in het taalsysteem.° (attitudinaal)

De leerlingen ontwikkelen durf om te communiceren.° (attitudinaal)

De leerlingen tonen adequaat begrip van geschreven en gesproken teksten om doelgericht te communiceren.

Met inbegrip van kennis

- Feitenkennis
 - Woordenschat: zeer elementair repertoire bestaande uit de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een zeer beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke en educatieve domein
- Conceptuele kennis
 - Doelgerichte communicatie
- Procedurele kennis
 - Weergeven van de inhoud van de tekst in het Nederlands: in eigen woorden weergeven, samenvatten, vragen beantwoorden, vertalen
 - Toepassen van strategieën: met lees- en luisterdoel rekening houden; voorkennis activeren; inhoud voorspellen; vragen stellen; de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context en eventueel via taalverwantschap; talige hulpmiddelen gebruiken

Met inbegrip van tekstkenmerken

- Zeer eenvoudige, herkenbare, expliciet aangegeven tekststructuur
- Zeer lage informatiedichtheid
- Zeer elementaire woordenschat bestaande uit hoofdzakelijk de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een zeer beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke en educatieve domein
- Grote samenhang
- Concrete, herkenbare inhoud
- Zeer eenvoudige zinsbouw
- Beperkte lengte
- Tekstsoorten zoals informatief, opiniërend, prescriptief, narratief, literair, apart of gecombineerd

Bijkomend voor schriftelijke receptie

- Duidelijke lay-out

Bijkomend voor mondelinge receptie

- Geen achtergrondruis
- Laag spreektempo met frequente pauzes
- Ondersteunende maar natuurlijke intonatie

- Heldere uitspraak, duidelijke articulatie
- Met visuele ondersteuning of met ondersteuning van non-verbaal gedrag

De leerlingen produceren schriftelijke en mondelinge teksten met behulp van sleutelwoorden, bouwstenen of een voorbeeld om doelgericht te communiceren.

Met inbegrip van kennis

- Feitenkennis
 - Woordenschat: zeer elementair repertoire bestaande uit de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen die toelaten te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften en die gerelateerd zijn aan een zeer beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke en educatieve domein
- Conceptuele kennis
 - Doelgerichte communicatie
- Procedurele kennis
 - Toepassen van strategieën: met spreek- en schrijfdoel rekening houden; voorkennis activeren; met ontvanger rekening houden zoals door het gepast inzetten van lichaamstaal; eigen tekst nakijken; talige hulpmiddelen gebruiken; ondersteunende middelen gebruiken

Met inbegrip van tekstkenmerken

- Beheersing van een zeer elementair repertoire bestaande uit de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen die toelaten te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften en die gerelateerd zijn aan een zeer beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke en educatieve domein
- Beperkte beheersing van eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire
- Gebruik van gepaste beleefdheidsconventies bij de meest elementaire alledaagse taalhandelingen
- Concrete inhoud gerelateerd aan een zeer beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke en educatieve domein
- Zeer beperkte lengte
- Tekstsoorten zoals informatief en opiniërend, apart of gecombineerd
- Gepaste, niet-storende lichaamstaal
- Uitspraak van een zeer beperkt repertoire van aangeleerde woorden en frasen is met enige inspanning verstaanbaar
- Korte woorden en frasen uit het aangeleerde lexicale repertoire zijn correct geschreven
- Gebruik van de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen, met talrijke onderbrekingen (om naar uitdrukkingen te zoeken, minder vertrouwde woorden uit te spreken en om de communicatie te herstellen)
- Met behulp van ondersteunende middelen

De leerlingen nemen deel aan mondelinge interactie en communiceren daarbij doelgericht.

Met inbegrip van tekstkenmerken

- Gebruik van gepaste beleefdheidsconventies bij de volgende meest elementaire alledaagse taalhandelingen om elementair sociaal contact te leggen: aanspreken, begroeten, afscheid nemen, voorstellen, bedanken, zich verontschuldigen
- De communicatie is volledig afhankelijk van herhaling, herformulering en herstel; de bekwaamheid om zelfstandig het gesprek gaande te houden is niet vereist

Taalsystematiek: de leerlingen gebruiken de belangrijkste regels en kenmerken van de vreemde taal als taalsysteem ter ondersteuning van doelgerichte communicatie.

Met inbegrip van kennis

- Feitenkennis
 - Betekenissen van de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een zeer beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke en educatieve domein (receptief)
 - Betekenissen van de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen die toelaten te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoefte en die gerelateerd zijn aan een zeer beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke en educatieve domein (productief)
- Conceptuele kennis
 - Relatie klank- en schriftbeeld
 - Het schrift waarop de vreemde taal van toepassing is
- Procedurele kennis
 - Toepassen van elementaire fonologisch, morfologische, syntactische, semantische, orthografische en lexicale bouwstenen
 - Toepassen van het desbetreffende schrift zoals Latijns schrift, Arabisch schrift, cyrillisch schrift, karakterschrift

Taalsystematiek: de leerlingen gebruiken kenmerken, mogelijkheden en principes van de vreemde taal als communicatiemiddel om doelgericht te communiceren.

Met inbegrip van kennis

- Conceptuele kennis
 - Tekstopbouwende elementen: titel, alinea
 - Tekststructuur
 - Structuuraanduiders: signaalwoorden en verwijzwoorden
 - Benadrukte woorden, lay-out, afbeeldingen
 - Communicatiemodel: zender, boodschap, ontvanger, kanaal, doel
 - Effecten van non-verbaal gedrag (mondelinge productie en interactie)
 - Beleefdheidsconventies
 - Compenserende strategieën bij falende communicatie
- Procedurele kennis
 - Receptie en interactie: herkennen van tekstopbouwende elementen, tekststructuren, structuuraanduiders en benadrukte woorden; gebruiken van lay-out, afbeeldingen en visuele ondersteunende elementen zoals bewegende beelden

- Productie en interactie: gebruiken van gepaste beleefdheidsconventies bij de meest elementaire alledaagse taalhandelingen en non-verbaal gedrag
- Gebruiken van compenserende strategieën bij falende communicatie
- Toepassen van reflectievaardigheden

Sociolinguïstiek: de leerlingen tonen interesse in culturele contexten waarin de vreemde taal wordt gebruikt.

LITERATUUR

De leerlingen analyseren hoe literatuur en de plaats die ze inneemt in de maatschappij evolueren doorheen de tijd. (Nederlands)

Met inbegrip van kennis

- Feitenkennis
 - Vakterminologie inherent aan de afbakening van de specifieke eindterm
- Conceptuele kennis
 - Literair-historische achtergrond van teksten m.i.v. kenmerken van middeleeuwse literatuur, renaissance en barok, verlichting, romantiek, realisme, moderne literatuur, postmoderne literatuur en hedendaagse literatuur
 - Theaterstromingen zoals klassiek theater, modern theater
 - Relatie tussen literaire stromingen en courante denkstromingen in de maatschappij
 - Intertekstualiteit
 - Adaptatie zoals film, dans, theater, musical
 - Canon
 - Vernieuwing en traditie
 - Visies op en functies van literatuur zoals autonomie (*l'art pour l'art*), engagement (literatuur en wereldverbetering, literatuur als volksverheffing), entertainment
 - Werking van het literaire bedrijf zoals organisaties, tijdschriften, prijzen, evenementen, vertalingen
- Procedurele kennis
 - Toepassen van strategieën om literatuur te analyseren zoals
 - het leggen van verbanden binnen en tussen teksten
 - het leggen van verbanden tussen teksten en literaire stromingen
 - het onderscheiden dat iets een metafoor is
 - het leggen van verbanden tussen origineel en bewerking
 - het leggen van verbanden tussen teksten, de literair-historische context en de maatschappelijke context
 - Herkennen van literatuuropvattingen doorheen de tijd zoals autonomie (*l'art pour l'art*), engagement (literatuur en wereldverbetering, literatuur als volksverheffing), entertainment

Met inbegrip van tekstkenmerken

- Nederlandse literatuur en naar het Nederlands vertaalde wereldliteratuur

De leerlingen analyseren literaire teksten met ondersteuning van literaire concepten. (moderne vreemde talen)

Met inbegrip van kennis

- Feitenkennis
 - Vakterminologie inherent aan de afbakening van de specifieke eindterm
- Conceptuele kennis
 - Kenmerken van literaire teksten: gelaagdheid, specificiteit van woordkeuze (zoals gevoelswaarde, associatieve kracht, klankeffect), van zinsbouw (zoals woordplaatsing) en van stijl
 - Literair-historische achtergrond van teksten
 - Literaire stromingen
 - Fictie, non-fictie
 - Literaire genres: proza, poëzie, drama, mengvormen
 - Vormen van humor
 - Stijlfiguren
 - Personages
 - Elementen van opbouw
 - Elementen van tijd en ruimte

Specifiek/bijkomend voor proza:

- Teksttypes zoals roman, novelle, detective, kortverhaal, sprookje, mythe, sage, fabel, legende, film, essay, graphic novel, strip, essay, opiniestuk, docufictie, column
- Verteltechniek

Specifiek/bijkomend voor poëzie:

- Dichtvormen zoals sonnet, rondeel, haiku, limerick, ballade, naamdicht, vrij vers
- Rijmsoorten, rijmschema's, ritme
- Delen van een gedicht

Specifiek/bijkomend voor drama:

- Subgenres zoals tragedie, komedie, tragikomedie, muziektheater
- Dramatische handeling

- Procedurele kennis
 - Toelichten van de communicatieve functie van de gebruikte literaire concepten door te verduidelijken hoe die bijdragen tot het creëren van betekenis
 - Toepassen van strategieën om literatuur te analyseren zoals
 - het leggen van verbanden binnen teksten
 - het leggen van verbanden tussen teksten en literaire stromingen
 - het leggen van verbanden tussen teksten en hun literair-historische achtergrond